

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 14 juli 1914 kl. 12,30 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om åvägabringande av lagstiftning rörande vård och försäljning av skjutvapen.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Lindhagen, Söderbergh *, Trana *, Stårner, greve Lagerbjelke, Alexanderson, Johanson i Valared, greve Spens, Fagerlin, Pettersson i Bjälbo, Schotte, Persson i Norrköping, Olsson i Broberg, Olsson i See * och Igel *.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Lagutskottet har till förberedande behandling förehaft två likalydande motioner, nr 3 i första kammaren av herr *W. Gullberg* och nr 2 i andra kammaren av herr *H. Carlson* i Herrljunga, i vilka motioner föreslagits, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till lag rörande vården av skjutvapen och försäljningen av sådana.»

Till stöd för denna hemställan hava motionärerna anført:

»Det måste bli ändring med hänsyn till bestämmelserna rörande vården av skjutvapen och försäljningen av sådana. Det går ej an att låta barn utan vidare få hand om revolverar och liknande, ej ens om de kallas för leksaksrevolverar. Inom mindre än en månad ha i en och samma tidning funnits notiser om ej mindre än tre ytterst allvarliga olycksfall, av vilka åtminstone de två slutade dödligt, på grund av lek med skjutvapen'. Sedan ovanstående lästes i aprilnumret av »Hygienisk revy», ha de allmänna tidningarna haft att förtälja om ännu flera olyckor med skjutvapen. Så stod i »Dagens Nyheter» för den 5 maj

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 9 saml. 13 häft. (Nr 13)

följande: 'När skolbarn handskas med pistoler. En sorglig skjutolycka, som möjligen kommer att kosta en 14 års skolgosse livet, inträffade i går vid Rosenkällan i Nyköping'. Tidningen berättar vidare, huru några pojkar från Nyköpings läroverk lekte med s. k. salongspistoler, då olyckan inträffade. I samma tidning för samma dag förtäljes, att i Växjö en 14-årig gosse sköt en 16-årig tjänsteflicka med en revolver, som han ville visa henne. Hon dog ögonblickligen. Av detta framgår behovet, att något göres, så att vården av skjutvapen och försäljningen av sådana kommer under skärpta lagbestämmelser. 'Till början borde det utredas, vilka bestämmelser i liknande syften äro gällande i andra länder', säger redaktionen av Hygienisk revy, och tillägger, att i Österrike en dylik lag nyligen utfärdats. Så har ock sedan många år För-
enta staterna haft en lag i berörda avseende.»

*Utskottets
yttrande.*

Förevarande motioner utmynna i en hemställan, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande av förslag till lagstiftning angående vård och försäljning av skjutvapen. Av motionernas motivering synes emellertid framgå, att motionärerna, närmast med anledning av åtskilliga under senare tid inträffade olycksfall genom vådaskott, huvudsakligen åsyfta, att i vårt land skulle införas bestämmelser i ändamål att förebygga den fara för dylika olycksfall, som framkallas av minderårigas hanterande av skjutvapen.

I Sverige har handeln med vapen och rätten att innehava sådana icke gjorts till föremål för lagstadgade inskränkningar. Fullständigt saknas emellertid icke i vår rätt föreskrifter till skydd emot missbruk av skjutvapen. Sålunda är den, som genom oförsiktigt eller vårdslöst hanterande av dylika vapen varit vållande till annans död eller svårare kroppsskada, förfallen till ansvar enligt tillämpligt lagrum i 14 kap. strafflagen, och skada, som på dylikt sätt tillskyndats annan till person eller egendom, föranleder ersättningsskyldighet enligt allmänna grunder. Särskilt må i detta hänseende erinras om stadgandet i 6 kap. 6 § strafflagen, att, om skada är gjord av person under femton års ålder eller av avita eller av den, vilken förståndets bruk är berövat, och skadestånd ej kan erhållas hos någon, som för underlåten vård över den person är till ansvar för vållande förfallen, skadeståndet skall utgå av dens egendom, som skadan gjorde.

En i den allmänna ordningens och säkerhetens intresse föreskriven inskränkning i rätten att använda skjutvapen återfinnes i 6 § i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868. Enligt detta stad-

gande inträder bötesstraff från och med fem till och med etthundra riksdaler för den, som i stad lossar skott utan polismyndighetens tillstånd eller med åsidosättande av nödig varsamhet, ävensom för den, som å stadens område lossar skott utan iakttagande av nödig varsamhet. Genom förordnande av Konungens befallningshavande, vars beslut därtinnan dock skall underställas Kungl. Maj:ts prövning, kunna såsom bekant ordningsstadgans föreskrifter erhålla tillämpning även för köping, hamn, fiskeläge eller annat ställe med större sammanträngd befolkning. — I detta sammanhang må ock erinras, att i jaktstadgan den 8 november 1912 meddelats förbud mot användande i allmänhet vid jakt av gevär av 7 millimeters eller mindre kaliber och av modell, huvudsakligen avsedd för krigsbruk.

Inom riksdagen hava tidigare väckts förslag med huvudsakligen samma syfte som de nu föreliggande motionerna. Vid 1910 års riksdag hemställde motionärer i båda kamrarna om införande av bestämmelser av väsentligen det innehåll, som återfinnes i ovan anmärkta föreskrifter i jaktstadgan. Vid 1911 års riksdag väcktes inom andra kammaren en motion, i vilken påyrkades åtgärder emot ungdomens missbruk av skjutvapen. Andra kammarens tredje tillfälliga utskott, till vars behandling motionen hänvisats, anförde i sitt utlåtande, bland annat, att det kunde sättas i fråga, huruvida det av motionären påvisade missbruket av skjutvapen i vårt land nått en sådan utbredning, att ett ingripande från statens sida genom särskild lagstiftning kunde anses påkallat, samt att ett allmänt förbud att bära skjutvapen sannolikt komme att efterföljas allenast av de laglydiga medborgarna, medan vissa sämre element utan hinder av förbudet alltjämt torde komma att gå beväpnade. Utskottet hemställde därför, att motionen icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda, och denna hemställan blev av kammaren utan debatt bifallen.

På sätt i nu föreliggande motioner antydes, hava i åtskilliga främmande stater handeln med farliga vapen och rätten att innehava sådana reglerats genom utförliga lagbestämmelser. Såvitt utskottet kunnat inhämta, hava emellertid de lagstiftningsåtgärder, som här avses, i regel tillkommit i helt annat syfte än det, som motionärerna förklarat sig vilja främja. Ifrågavarande författningar, vilka för övrigt till stor del beröra förhållanden, vartill i vårt land saknas motsvarighet, avse nämligen i allmänhet att genom sträng offentlig kontroll över vapenförsäljningen förhindra eller försvåra åtkomsten av vapen för sådana personer, vilka, därest de uppträdde beväpnade, kunde befaras komma att göra sig skyldiga till uppsåtliga kränkningar av den allmänna ordningen och rättssäkerheten. Jämte föreskrifter av sådan innebörd hava visserligen

på ett eller annat håll utfärdats bestämmelser jämväl i syfte att förekomma att farliga vapen handhavas av minderåriga eller andra personer, vilkas oförstånd, vårdslöshet eller ovana vid vapnens bruk kunna medföra fara för andras säkerhet. Exempelvis innefattas några sådana bestämmelser i en i England år 1903 antagen lag (»the Pistol Act») samt i vissa författningar i några amerikanska stater. Dessa utländska lagar, vilka sins emellan förete betydliga skiljaktigheter, synas i allmänhet hava sin grund i säregna politiska eller sociala förhållanden i de olika länderna. Då innehållet av ifrågavarande främmande bestämmelser således i regel betingats av förutsättningar, som i vårt land icke äro för handen, torde, mot vad motionärerna synas hava antagit, endast i ringa mån från utlandet kunna hämtas lämpliga förebilder för en eventuell svensk lagstiftning i ämnet.

Såsom motionärerna framhållit, är det tyvärr ingalunda sällsynt, att oförsiktighet och vårdslöshet vid begagnande av skjutvapen äro orsak till förluster av människoliv och andra olycksfall. Vid sådant förhållande synes det ganska naturligt, att tanke uppstår att i möjligaste mån söka förhindra att dylika vapen åtkommas av andra än dem, som kunna förväntas iakttaga nödig aktsamhet vid bruket av desamma. Att, på sätt motionärerna ifrågasatt, för vinnande av nämnda syfte tillita en lagstiftning, varigenom rätten att köpa eller sälja skjutvapen eller att innehava sådana skulle mer eller mindre väsentligt inskränkas, kan emellertid enligt utskottets uppfattning icke anses ändamålsenligt. För att en dylik lagstiftning skall kunna antagas medföra någon egentlig verkan, måste den tydligen genomföras i en omfattning och på ett sätt, som skulle komma att gå vida utöver det tilläventyrs föreliggande behovet och skulle utan tvivel tillika befinnas strida mot vanor och åskådningssätt hos vårt folk. Även torde ett verksamt övervakande av dylika föreskrifters efterlevande vara synnerligen vanskligt. Vad särskilt angår minderårigas begagnande av skjutvapen synes det vara tydligt, att därav följande missbruk icke i nämnvärd mån kan förhindras genom lagbestämmelser, då överträdelse av desamma vad angår den minderåriga i de flesta fall icke skulle kunna beläggas med straff. Om åter, såsom väl nödigt vore, lagbestämmelserna skulle riktas väsentligen mot den eller dem, som vården och tillsynen över den minderåriga åligger, torde det vara tvivelaktigt, om det överhuvud kan vara tillrådigt att därutinnan gå längre än som, på sätt ovan är antytt, redan nu är gällande lag. Ett förbud mot försäljning av skjutvapen till minderåriga lär ej heller kunna förväntas medföra någon egentlig verkan,

då det endast i undantagsfall torde förekomma, att en minderårig själv tillhandlar sig ett dylikt vapen.

Då utskottet alltså funnit den av motionärerna anvisade utvägen att genom särskild lagstiftning söka motverka olyckshändelser i följd av oförsiktigt begagnande av skjutvapen icke vara av beskaffenhet att leda till målet, och utskottet ej heller funnit andra åtgärder i samma syfte från statsmakternas sida nu böra ifrågasättas, får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 juli 1914.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.
